

Павловська Тетяна Сергіївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Білецький Юрій Валентинович
кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Ступницька Марія Мирославівна
студентка 2-го курсу географічного факультету ВНУ
імені Лесі Українки

ТРИВАЛІСТЬ І ЧАСОВІ РАМКИ КЛІМАТИЧНИХ СЕЗОНІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ СВІТЯЗЬ

Постановка проблеми. Однією з важливих проблем у всьому світі є зміна клімату, свідченням чого, насамперед, є зміна температури повітря – глобальної, за рік, за місяць. Цього достатньо, щоб трансформувалася уся кліматична система. Не є виключенням в цьому плані й територія Волинського Полісся. Актуальність нашого дослідження полягає в необхідності з'ясування мінливості хронологічних меж та тривалості кліматичних сезонів у поліському курортному поселенні на тлі глобальних змін клімату в останні десятиліття.

Мета дослідження. Метою даної роботи є визначення тривалості метеорологічних пір року на метеостанції (далі – МС) Світязь за останні двадцять років (від весни 2000 р. до закінчення зими 2020 р.) та з'ясування динаміки тривалості кліматичних сезонів за визначений інтервал часу. Дослідження базувалося на фондових даних Волинського обласного центру з гідрометеорології (далі – ВОЦГМ) з використанням математико-статистичного, графічного та порівняльного методів.

Результати дослідження. Для території Волинського Полісся, як і для всієї природної зони змішаних лісів, властива чотирьохсезонна структура річного циклу природи: чітко виділяються весна, літо, осінь, зима. Перехід від однієї пори року до іншої, зазвичай, відбувається поступово. Метеорологічною зимою вважають період, упродовж якого середньодобові температури повітря нижчі 0°C ; коли ж вони більші за 0°C – починається метеорологічна весна; якщо вищі за 15°C – метеорологічне літо; коли опускаються нижче 15°C – настає метеорологічна осінь [1; 2]. Середня тривалість кожного сезону щороку приблизно однакова.

На МС Світязь за досліджуваний період тривалість весни у середньому становила 85 днів, літа – 117, осені – 94, зими – 69 днів, хоча в окремі роки спостерігалися деякі відхилення від норми. Наприклад, у 2015 р. весна тривала 140, а в 2013 р. – 37 днів; літо найтривалішим було в 2012 і 2018 роках (146 днів), а найкоротшим – у 2001 р. (85 днів); осінь 2013 року налічувала 120, а в 2005 р. – лише 64 дні; найдовша зима (128 днів) відмічалася у 2012/2013 рр., а найкоротша (1день) – у 2019/2020 рр. (рис. 1).

Найчастіше весна розпочинається в першій половині березня, хоча в окремі роки – і в січні, і в лютому. У 2013 р. перехід середньодобових температур повітря вище 0°C припав на 30 березня. Літо зазвичай розпочинається в травні, іноді – в кінці квітня (2003, 2012, 2018 рр.). Найпізнішим початок літа за досліджуваний період був у 2001 р. – 15 червня. Осінь наступає у різні числа вересня, хоча в 2007 і 2020 рр. вона розпочалася в кінці серпня. Зима, зазвичай, приходить у грудні, лише в 2001, 2005, 2010, 2018 рр. її початок припав на останню декаду листопада.

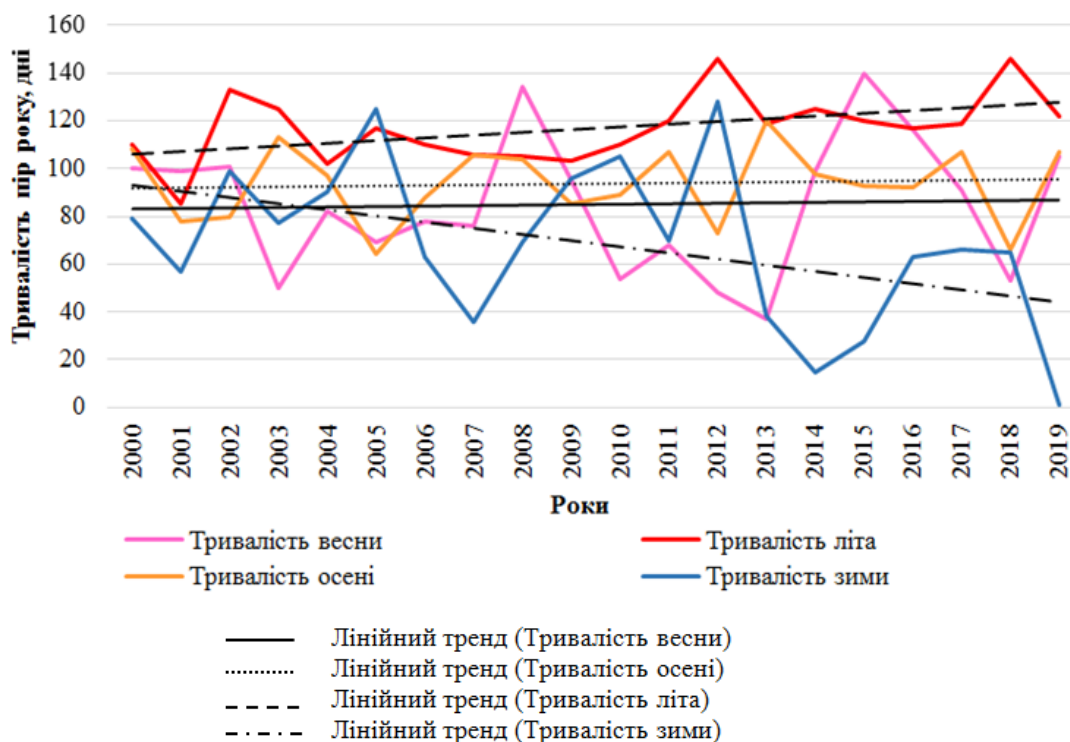

Рис. 1. Динаміка тривалості метеорологічних пір року на МС Світязь (розраховано й проілюстровано авторами за даними ВОЦГМ)

Висновки. Аналіз динаміки тривалості метеорологічних пір року на МС Світязь дозволяє констатувати, що для цієї місцевості простежується тенденція до зростання тривалості літа й зменшення тривалості зими. У структурі природного (фенологічного) року на МС Світязь на літо припадає 32 %, осінь – 26 %, весну – 23 %, а зиму – 19%. Отримана інформація може бути корисною для досліджень сезонного розвитку екосистем Волинського Полісся та організації господарської діяльності на території Шацького району.

Список літератури

1. Киналь О. В. Тривалість та часові межі кліматичних сезонів у Чернівцях на зламі ХХ–ХХІ століть / О. В. Киналь // Проблеми гірського ландшафтознавства, 2014. – Вип. 1. – С. 101–108.
2. Скобало О. Фенокліматична періодизація в заповіднику „Розточчя” О. Скобало, І. Горбань, В. Гребельна // Вісник Львівського університету. Серія біологічна. 2013. – Вип. 63. – С. 98–109.